

Mook legde dat antwoord naast zich neer – twee dagen later ontmoette hij samen met van der Plas en de vroegere directeur van het kabinet van de gouverneur-generaal, dr. P. J. A. Idenburg, in generaal Christisons woning Soekarno, Hatta, twee leden van het eerste kabinet van de Republiek: Soebardjo (Buitenlandse Zaken) en Sjarifoeddin (Voorlichting), en de Indonesische voorman Agoes Salim. Het gesprek dat in het Nederlands plaatsvond en waarbij Soekarno zweeg, leverde van de zijde der Indonesiërs slechts een toezegging op dat de Republiek bereid was, de steunverlening aan het werk van de *Rapwi* voort te zetten en samen te werken bij het instandhouden van de openbare diensten.

Dat van Mook dwars tegen het hem bekende standpunt van het kabinet in, tòch Soekarno en Hatta had ontmoet, wekte de hevige verontwaardiging van alle ministers. Zij besloten hem een bindende instructie (een 'aanwijzing') te sturen dat hij het contact met Soekarno moest afbreken – zij besloten óók van Mook ten spoedigste te vervangen. Maar door wie? Van Roijen, minister zonder portefeuille op het departement van buitenlandse zaken, was de eerste die weigerde en in Londen, waarheen Schermerhorn en Logemann zich spoorslags begeven hadden (koningin Wilhelmina die het besluit tot van Mooks ontslag moest ondertekenen, vertoefde in de buurt van de Britse hoofdstad), werd ambassadeur Michiels de tweede. Sterker nog: Michiels zei dat een vervanging van van Mook de relatie met het *Labour*-kabinet, van welks hulp bij het uitrusten, oefenen en transporteren van strijdkrachten Nederland volledig afhankelijk was, grondig zou bederven. De koningin had een ander argument waarmee zij zich tegen die vervanging keerde. 'Ongetwijfeld' was, zei zij (althans zo werden haar woorden door Logemann in de eerstvolgende kabinetsvergadering weergegeven), door van Mook 'een grote fout begaan. Hierop kan het kabinet reageren op elke wijze die het wenst, doch niet met een ontslag. Het zou onjuist zijn om in de hitte van het gevecht van opperbevelhebber te verwisselen.' Bovendien: er was geen vervanger.¹

Het kabinet liet het bij de aanwijzing aan van Mook en bij een communiqué² waarin aan deze publiekelijk de pas werd afgesneden: 'In het afwijzend standpunt ten opzichte van overleg met Soekarno is ook bij de luitenant-gouverneur-generaal geen wijziging gekomen.' Dat was een valse voorstelling van zaken: van Mook had zijn standpunt wel degelijk gewijzigd.

¹ Ministerraad: Notulen, 4 nov. 1945, a.v., p. 524. ² Tekst: a.v., p. 524-25.